

Minuta Consiliului Consultativ din data de 22 ianuarie 2024

22 ianuarie 2024, 11.00 – 13:00

Introducere

Vicepreședintele ANCOM, dl. Pavel Popescu, urează bun venit participanților la Consiliul Consultativ organizat pe marginea **Proiectului de decizie privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului și proiectului de decizie privind piețele relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte mobile, precum și de retragere a obligațiilor individuale existente.**

1. Adoptarea Agendei

Vicepreședintele ANCOM enumeră documentele supuse dezbaterii și solicită observații asupra agendei, care conține ca puncte principale **minuta Consiliului Consultativ din data de 21 noiembrie 2023** și documentele de sinteză a observațiilor pentru **Proiectul de decizie privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului și proiectul de decizie privind piețele relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte mobile, precum și de retragere a obligațiilor individuale existente.**

În lipsa oricăror observații, agenda este adoptată în forma propusă de ANCOM.

2. Minuta întâlnirii anterioare

Vicepreședintele ANCOM solicită observații cu privire la minuta Consiliului Consultativ din data de 21 noiembrie 2023. În lipsa oricăror observații, minuta este adoptată în forma propusă de ANCOM.

3. Proiectul de decizie privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului

Vicepreședintele ANCOM dă cuvântul unui reprezentant ANCOM din cadrul Departamentului Reglementare Tehnică și Securitatea Comunicațiilor, care realizează o scurtă trecere în revistă a principalelor observații primite în termenul de consultare publică pe marginea proiectului de decizie. Toate observațiile, precum și răspunsurile oferite de către Autoritate pot fi consultate pe larg în documentul de sinteză a observațiilor, elaborat de ANCOM în urma procesului de consultare publică și publicat pe site-ul instituției.

După prezentarea succintă a observațiilor primite, **vicepreședintele ANCOM** dă cuvântul celorlalți participanți la ședință, pentru alte chestiuni suplimentare, în afara observațiilor formulate în prealabil și la care ANCOM a răspuns pe larg în documentul de sinteză a observațiilor.

Reprezentantul Asociației Interlan ia cuvântul și solicită o clarificare cu privire la observațiile pe care asociația le-a transmis pe perioada consultării publice. Prima observație se referă la definirea concretă a situației sau a cazurilor în care ANCOM poate solicita furnizorilor informațiile necesare evaluării securității rețelelor și a serviciilor și la includerea unei metodologii care să permită identificarea modalității de evaluare a securității rețelelor de către ANCOM. A doua observație se referă la includerea asociațiilor de profil care reprezintă interesele furnizorilor de rețele de comunicații electronice în componența grupului consultativ pentru securitatea rețelelor.

Reprezentantul ANCOM precizează că cele două observații au fost tratate în sinteză. În ceea ce privește includerea asociațiilor de profil în grupul consultativ, au fost modificate prevederile deciziei, astfel că aceste asociații vor putea fi invitate la discuțiile legate de securitatea comunicațiilor, alături de alte entități a căror activitate are legătură cu asigurarea securității rețelelor, precum ANRE. Aria de aspecte abordate de grupul consultativ este largă, cuprinzând, printre altele și noile prevederi introduse în proiectul de decizie referitoare la obligațiile specifice furnizorilor cu peste 100 de mii de conexiuni sau furnizorilor de rețele 5G. Cu privire la prima observație, decizia stabilește un cadru minimal privind măsurile de raportare, de verificare și termenul de transmitere a informațiilor de către furnizori, nefiind oportună includerea unei metodologii în cadrul deciziei.

Vicepreședintele ANCOM intervine și menționează faptul că este normal să existe o metodologie, însă nu în cadrul deciziei.

Reprezentantul Enigma System ia cuvântul pentru a prezenta două propuneri. Prima propunere este includerea în grupul consultativ pentru securitatea rețelelor de comunicații electronice și a furnizorilor cu mai puțin de 100 de mii de conexiuni, dar care au autoritate și experiență profesională recunoscută, cum ar fi rețelele de tip „*all sales*” sau clienți guvernamentali. A doua propunere vizează modificarea art. 5 a proiectului de decizie, prin introducerea unor clasificări a informațiilor transmise ANCOM, pentru acele elemente de rețea sau acele incidente de securitate ale unor clienți importanți pentru care trebuie urmărit și un anumit grad de clasificare a informațiilor.

Un **reprezentant ANCOM** precizează că grupul consultativ poate fi extins atât ca abordare, cât și ca participanți. În ceea ce privește clasificarea informațiilor, există prevederi legale, respectiv Legea securității și apărării cibernetice care a intrat în vigoare anul trecut, în baza căreia se vor putea stabili clasificări ale informațiilor, ale nivelului de alertă din punct de vedere al securității cibernetice, inclusiv pentru furnizorii care furnizează în mod specific servicii către autoritățile publice.

Reprezentantul RCS&RDS ia cuvântul și solicită clarificarea principiului de back-up electric și a situațiilor și serviciilor pentru care acesta trebuie asigurat. Back-up-ul electric la nivelul întregii rețele nu este posibil, rata de întrerupere a funcționării rețelelor din cauze electrice în România fiind mai mare decât în țările din Europa de Vest la care ne raportăm. Problema de bază în România nu sunt rețelele telecom care au deja back-up electric, ci rețelele de distribuție de energie electrică. Clasificarea prevăzută de prezentul proiect de decizie nu aduce nicio noutate față de situația deja prezentă în piață, având în vedere că, procedural și tehnologic, toți furnizorii asigură furnizarea continuă a serviciului de bază, soluții de backup există la toate hub-urile principale precum și la multe

stații de bază. Forma actuală a proiectului de decizie va limita posibilitatea operatorilor în a opera conform standardelor europene și va limita back-up-ul electric și disponibilitatea serviciilor în acele zone. În condițiile în care sunt asigurate toate tehnologiile, vor fi 1 sau 3 ore în loc de 4, 5 sau 6 ore de back-up disponibil. În plus, nu se abordează problema de bază, care este în competența ANRE, respectiv disponibilitatea rețelelor electrice din România și numărul mare de incidente cauzate de fenomene meteo. Totodată, menționează că nu există un dialog între furnizorii de servicii de comunicații și furnizorii de energie.

Reprezentantul ANCOM precizează că proiectul de decizie nu a urmărit prioritizarea anumitor servicii. Back-up-ul electric de 1, 3, 6 ore a fost introdus pentru ca echipamentele să funcționeze cel puțin pentru această durată la consumul nominal. A fost aleasă această soluție atât pentru ușurința implementării de către furnizori, cât și pentru ușurința verificării din partea ANCOM. Este posibil ca echipamentele să nu funcționeze la putere maximă și să nu existe un consum maxim, în același timp se fac optimizări pentru mărirea duratei de funcționare a unor servicii prioritare.

Reprezentantul RCS&RDS intervine și arată că în decizie nu sunt definite elementele de rețea pentru care furnizorii au obligația de a avea back-up de anumite ore, ceea ce limitează accesul sau posibilitatea operatorului de a opri anumite elemente de rețea. În lipsa unei definiții a elementelor de rețea critice pentru care trebuie să existe back-up, se înțelege că tot ceea ce este pe un site trebuie ținut activ.

Un alt reprezentant ANCOM intervine și precizează că în opinia Autorității definirea neutră din punct de vedere a serviciilor care funcționează în site dă posibilitatea operatorilor să facă aceste modificări, asigurând astfel prelungirea duratei efective de funcționare a site-ului respectiv. Pornind de la formulele de calcul din decizie, decizia precizează ce anume trebuie achiziționat pentru fiecare site. Referitor la starea rețelelor de energie electrică există un dialog între ANCOM și autoritatea competentă în domeniul energiei și se va crea un grup de lucru care va analiza aspecte precum facilitarea comunicării, prioritizarea restaurării furnizării energiei electrice pentru furnizorii de comunicații. Pentru partea de back-up mobil ANCOM menționează posibilitatea creării unui „pool” de resurse mobile de back-up electric care să poată fi accesate de către furnizorii de comunicații electronice, astfel încât să fie preluate și utilizate în teren în funcție de necesități.

Reprezentantul RCS&RDS salută această inițiativă și revine la definirea elementului de rețea, precizând ca operatorii vor fi în imposibilitatea de a respecta decizia deoarece nu există o definiție a elementului de rețea. Elementul de rețea ar trebui să fie definit ca acel echipament critic care deservește serviciile de bază (enumerare) pentru care se aplică acest back-up electric. Exprimarea din proiectul de decizie este generală, iar operatorii nu pot opri nimic.

Reprezentantul ANCOM răspunde că decizia definește modul de dimensionare a back-up-ului electric.

Vicepreședintele ANCOM ia cuvântul și face referire la problema ridicată privind comportamentul furnizorilor de energie electrică, subliniind necesitatea unui dialog și solicită operatorilor din sală să transmită ANCOM problemele punctuale cu care se confruntă pentru găsirea de soluții potrivite, apoi dă cuvântul reprezentantului Enigma System pentru alte observații pe marginea proiectului de decizie.

Reprezentantul Enigma System menționează că susține cele precizate de reprezentantul RCS&RDS, respectiv că este necesară o definiție a elementului de rețea, făcând referire la Legea

24/2000 privind normele de tehnică legislativă, art 25. Reiterează faptul că lipsa unei definiții pentru elementul de rețea poate crea confuzii și solicită suplimentarea art. 2 (alin. 1) al proiectul de decizie cu o definiție în acest sens.

Vicepreședintele ANCOM dă cuvântul unui reprezentant ANCOM din cadrul Direcției Juridice pentru un punct de vedere.

Reprezentantul ANCOM precizează că o decizie ar trebui să cuprindă elemente de definiție ale unor termeni care deviază de la cadrul legal comun/de la înțelesul comun. În acest caz s-a făcut trimitere la definiția inclusă în OUG 111/2011, și anume art. 4, alin. 1, punctul 6 care detaliază elementele de rețea.

La intervenția **reprezentantului RCS&RDS** care menționează că definiția din perspectiva back-up-ului nu este cea potrivită pentru că este prea generală și nu acoperă toate posibilitățile, directorul Direcției Reglementare Tehnică, Autorizație Generală și Numerotație din cadrul ANCOM arată că nu este nevoie de o altă definiție și precizează că în decizie s-a făcut referire la fiecare element de rețea pentru a dimensiona corect capacitatea elementelor de back-up.

Reprezentantul RCS&RDS menționează că în dimensionare nu sunt luate în calcul toate elementele, pentru că furnizorii au o planificare foarte clară și știu ce elemente pot fi decuplate în caz de avarie electrică fără a fi afectat serviciul sau să fie afectat serviciul progresiv, din ce în ce mai mult pe măsură ce se constată că este o situație excepțională. Definiția actuală presupune protejarea tuturor elementelor de rețea, inclusiv a celor non esențiale, printr-un back-up. Prin decuplarea oricărui element de rețea, chiar neesențial, furnizorii se vor afla în situația de nerespectare a deciziei.

Vicepreședintele ANCOM solicită transmiterea în scris a acestor observații, precizând că hotărârea finală va fi a reprezentanților ANCOM de la direcția de reglementare tehnică.

În continuare, **reprezentantul ORANGE** ia cuvântul și susține poziția **RCS&RDS** pe tema back-up-ului electric, considerând oportun ca aceste prevederi să nu facă parte din decizie în acest moment și să fie rediscutate. Este important ca decizia să fie aplicabilă pentru furnizorii de comunicații electronice și în același timp să se țină cont de ceea ce se întâmplă la nivelul rețelelor de furnizare de energie electrică pentru că în prezent nu există niciun fel de obligație din partea furnizorilor de energie electrică în relația cu furnizorii de servicii de comunicații electronice. Obligațiile operatorilor de comunicații electronice s-ar putea să nu ajute la nimic dacă rețelele de energie electrică nu sunt restaurate în intervalul de timp pe care furnizorii îl au ca back-up electric.

La intervenția unui **reprezentant ANCOM** care precizează că din analiza realizată de Autoritate pentru incidentele raportate anul trecut, o bună parte din incidente nu s-ar fi produs dacă ar fi existat back-up suficient și că incidentele electrice raportate ANCOM au o durată medie de 6 ore, **reprezentantul RCS&RDS** intervine și menționează că durata medie este de 6 ore deoarece operatorii reușesc să trimită generatorul la site (de exemplu RCS&RDS care are în teren peste o mie de echipe de service și peste o sută de generatoare mobile). În concluzie, această durată nu reflectă durata de întrerupere a distribuitorului, durata medie fiind mult mai mare.

Reprezentantul Enigma System intervine și propune ca timpul de back-up să fie în funcție de serviciu și nu de element de rețea, și dă exemplu serviciul 112 sau serviciul de voce, existând totodată și elemente de rețea de tipul „let it fail” în lipsa cărora serviciul poate fi furnizat în continuare.

Vicepreședintele ANCOM intervine și explică motivul pentru care o instituție vine într-un control, și anume de a investiga cauzele care au condus la nefuncționarea rețelei, și nu de a verifica elemente de rețea care nu sunt cruciale. Furnizorii trebuie să respecte prevederile deciziei ANCOM.

Reprezentantul Vodafone ia cuvântul și subliniază că această decizie este foarte importantă și este obiectivul furnizorilor de servicii de comunicații să asigure furnizarea acestor servicii către utilizatorii finali. Fără o coordonare cu autoritatea de energie problemele nu se vor rezolva nici cu cele șase ore impuse prin această decizie. Prin urmare, rămâne esențială această discuție cu autoritatea de energie pentru a prioritiza restabilirea furnizării de energie electrică pentru comunicațiile electronice. Un alt punct important este de a înțelege că scopul final este furnizarea serviciilor către utilizatorii finali, nu verificarea respectării deciziei de către Autoritate. În acest sens, este necesar ca back-up-ul să asigure furnizarea serviciilor de bază către utilizatorii finali, și nu un back-up pentru fiecare element de rețea, care să poată fi verificat de ANCOM. Revenind la termenul de 1 oră, pe care, față de proiectul inițial de decizie, ANCOM a acceptat să fie pentru reședințele de județ, în ideea în care este o densitate mai mare a site-urilor, Vodafone precizează că nu face planificarea rețelei pe criterii administrative, în funcție de reședințe de județ, ci în funcție de mediu urban sau rural, având în vedere că densitatea de site-uri din orașe este foarte mare comparativ cu mediul rural. Diferențierea între 1 oră și 3 ore ar trebui corelată cu modul de planificare a rețelelor operatorilor, iar reședința de județ nu se diferențiază de orașele mari. Recomandarea este de a găsi un alt prag pentru orașele reședință de județ, deoarece nu sunt reprezentative din punctul operatorilor de vedere. Încă există orașe mari care nu sunt reședințe de județ, care se încadrează în aceeași tipologie de densitate de site-uri și populație, iar în cazul unui incident de energie electrică site-ul respectiv este preluat instant de un site adiacent. Concluzia Vodafone este de extindere a discuțiilor și a analizei pe marginea acestui proiect de decizie, deoarece forma actuală nu este nici eficientă pentru operatori, nici în avantajul utilizatorilor.

Reprezentantul ANCOM arată că, conform legii, operatorii au obligația de furnizare neîntreruptă a serviciilor, în special a celor de urgență. Asigurarea furnizării neîntrerupte a serviciilor presupune inclusiv elemente de back-up electric la nivel de element de rețea.

Reprezentantul Vodafone intervine și subliniază că back-up-ul nu ar trebui să fie pentru 100% din elementele de rețea.

Reprezentantul ANCOM răspunde că elementele de rețea sunt cele care concură la furnizarea serviciilor respective. Există elemente de rețea care furnizează simultan și 2G, 3G, 4G sau elemente de rețea care furnizează doar 2G sau 3G sau 4G. Din acest punct de vedere flexibilitatea și diferențele sunt foarte mari la nivelul rețelelor. ANCOM recomandă canalizarea discuțiilor pe marginea prevederilor deja existente în proiectul de decizie, facilitând astfel o decizie care să reflecte cât mai corect situația din piață.

Reprezentantul Telekom ia cuvântul și susține propunerea celorlalți operatori de a continua discuțiile pe back-up-ul electric, pentru a asigura o abordare integrată care să conducă la creșterea parametrilor de calitate la nivelul rețelelor de energie electrică, pentru că altfel se constată o lipsă evidentă de proporționalitate între măsurile și cheltuielile care sunt impuse operatorilor de comunicații electronice și rezultatul aplicării deciziei. Altfel, nu va exista niciun rezultat palpabil și sarcina va fi extrem de împovărătoare la nivelul operatorilor.

Reprezentantul Orange susține propunerea Vodafone, în sensul extinderii termenului de 1 oră la toate localitățile urbane. Unul dintre argumente este densitatea rețelei, dar și faptul că în fiecare localitate urbană există echipe de intervenție ale furnizorilor de energie electrică, ceea ce ar face ca aceste deranjamente să fie remediate mai repede. În plus, referitor la termenul de 3 ore, Orange are niște elemente de rețea care agregă trafic de la alte site-uri, care nu sunt încadrate în definiția hub-ului de transmisie. Dar, dacă termenul de trei ore este păstrat pentru toate elementele de rețea, conform deciziei, vor exista situații în care vor fi afectate în foarte mare măsură transmisiunea de trafic pe partea de transport în rețea, pentru că operatorii sunt obligați să țină activ în timpul acestor 3 ore elemente de rețea, inclusiv site-ul ultim, care consumă energie și după acele 3 ore cade tot echipamentul care permite transmiterea de trafic în rețea și care agregă trafic de la alte site-uri. În al doilea rând, legat de ceea ce a susținut RCS&RDS pe noțiunea de back-up electric fix, există o definiție care spune că operatorii trebuie să păstreze serviciile oferite utilizatorilor, ceea ce înseamnă că în cazul unui incident de rețea cauzat de probleme de energie electrică, trebuie păstrate aceleași servicii disponibile înainte de incident.

Reprezentantul ANCOM întreabă dacă Orange oferă servicii 2G, 3G, 4G de voce sau servicii de voce. Definiția face referire la furnizarea aceluiași servicii, și nu pe o tehnologie anume. **Reprezentantul Orange** răspunde că oferă servicii de voce, iar în contract sunt specificate toate tehnologiile, ceea ce presupune, conform deciziei, păstrarea tuturor tehnologiilor.

Reprezentantul RCS&RDS intervine și atrage atenția asupra unei probleme. În cazul apelurilor către 112, dacă ar mai fi disponibil doar serviciul voce 4G, utilizatorii nu mai pot apela serviciul 112. Această decizie are implicații mult mai mari și este de fapt asociată cu serviciul, nu cu elementul de rețea. Back-up-ul electric nu este asociat cu elementul de rețea. Conceptual, ca design al rețelei, back-up-ul electric nu este asociat unui element de rețea, care este de fapt o consecință a strategiei de reziliență a rețelei. După ce sunt stabilite serviciile și considerentele de timp și geografice, ulterior sunt identificate elementele de rețea utilizate pentru furnizarea serviciului. De exemplu, poate fi scos din priză un router care suportă trafic de 100 Gbps și acesta poate să nu aibă niciun impact în rețea. Concluzia este că cerințele deciziei nu sunt rezonabile.

Vicepreședintele ANCOM intervine și subliniază că a existat un flux de informații pe perioada consultării publice. Totodată, solicită tuturor participanților ca, în urma ședinței de consiliu consultativ, să revină rapid cu eventuale propuneri cu privire la modificările concrete solicitate pe acest proiect de decizie cu privire la elementul de rețea, pentru a fi analizate de ANCOM. În ceea ce privește problema de fond, și anume furnizarea de energie electrică, ANCOM va urgenta discuțiile cu ANRE. Operatorii de energie vor fi obligați să se standardizeze într-un mod similar operatorilor de comunicații.

4. Proiectul de decizie privind piețele relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor de voce la puncte mobile, precum și de retragere a obligațiilor individuale existente

Vicepreședintele ANCOM dă cuvântul directorului Direcției Reglementare Economică din cadrul ANCOM care realizează o scurtă trecere în revistă a principalelor observații primite în termenul de consultare publică pe marginea proiectului de decizie al Autorității. În perioada consultării publice au fost primite observații din partea a trei furnizori, observații care au privit aplicarea celor trei criterii,

menținerea unor anumite obligații furnizorilor cu putere semnificativă, cum ar fi obligația de nediscriminare, de transparentă, de a nu impune anumite termene pentru remedierea defecțiunilor, pentru încheierea unor acorduri de interconectare, respectiv obligația de a plăti despăgubiri în cazul în care nu sunt respectate condițiile din acordul de interconectare. De asemenea, s-au mai solicitat obligații privind existența unor termene maxime pentru implementarea contractelor de interconectare, respectarea principiului eficienței economice în stabilirea arhitecturilor de interconectare sau stabilirea unor tarife de maxime pentru serviciile auxiliare. Alte observații au vizat nivelul de implicare a Consiliului Concurenței în analiza de piață și, respectiv, publicarea cotelor de piață în expunerile de motive, pentru furnizorii analizați. Autoritatea a explicat că nu poate da curs propunerilor respondenților privind impunerea de remedii, dar a luat decizia de a publica pe pagina de internet a autorității un ghid privind încheierea acordurilor de interconectare. Ghidul urmează să fie realizat până la data la care vor înceta obligațiile furnizorilor desemnați cu putere semnificativă.

Reprezentantul Enigma System propune ca perioada tranzitorie (pe parcursul căreia obligațiile specifice impuse anterior furnizorilor cu putere semnificativă vor fi menținute în aceleași condiții) să nu fie de la data emiterii acestei decizii, ci un an de zile de la data emiterii ghidului privind încheierea acordurilor de interconectare. **Reprezentantul Enigma System** menționează că Regulamentul Delegat (UE) 2021/654 face referire doar la componenta tarifară în ceea ce privește un tarif/minut. În Regulament nu se face referire la componenta de acces, care include obligațiile de nediscriminare, de transparentă, de asigurare și de furnizare a unor servicii, termene maxime de negociere. Deși există posibilitatea ca ANCOM să soluționeze litigiile ce pot să apară, termenele de soluționare a acestora vor fi mult mai mari decât termenele pentru implementarea interconectării. Astfel, acesta consideră că problemele de interconectare nu pot fi rezolvate printr-un litigiu. Este inoportun ca aceste obligații să fie retrase, deoarece garantarea unui tarif de interconectare per minut, conform regulamentului, este inutilă dacă interconectarea nu se poate realiza.

Reprezentantul ANCOM răspunde că, potrivit legislației, în cazul în care s-a ajuns la concluzia că această piață nu face obiectul reglementării ex-ante, nu pot fi menținute obligațiile decât pentru o perioadă tranzitorie. Perioada tranzitorie de un an este, oricum, destul de mare în comparație cu alte situații în care au fost retrase obligații și nu poate fi extinsă la mai mult de un an. În plus, ghidul menționat anterior are scopul de a prezenta modul în care ar trebui să se realizeze interconectarea și, în cazul în care apar litigii, acestea să poată fi rezolvate mai facil și mai repede. De asemenea, este precizat că, din anul 2017 până în prezent, nu a fost niciun litigiu deschis la Autoritate pe tema interconectării, iar puținele contracte de interconectare noi sunt de fapt contracte vechi care au fost renegociate.

Vicepreședintele ANCOM intervine și confirmă că perioada de un an nu poate fi extinsă și nici decalată până la publicarea ghidului.

Un alt reprezentant ANCOM completează că orice prelungire a acestei perioade tranzitorii trebuie notificată Comisiei Europene și nu va putea fi susținută de argumente clare, în condițiile în care în ultimii șase ani nu au fost probleme de interconectare. Esența acestei reglementări și retragerea obligațiilor o reprezintă faptul că acele tarife de terminare voce dintr-o rețea în alta nu se mai calculează printr-un model realizat la nivel național, ci printr-un Euro tarif stabilit la nivel general, în Uniunea Europeană.

Reprezentantul Vodafone Romania ia cuvântul și face referire la piețele de terminare și tarifele de terminare care au fost reglementate încă de la înființarea autorității, pentru că reprezintă piețe de

monopol și întotdeauna vor fi piețe de monopol. Astfel, luând în considerare cel de-al doilea criteriu care privește dinamica acestei piețe, deși nu au fost litigii din 2017 până în prezent, este vorba în continuare de o piață reglementată, unde condițiile de acces erau reglementate și astfel existau termene foarte clare în care puteau fi negociate contracte de interconectare. Totodată, litigiile privesc relația doar între doi operatori și nu au aplicabilitate la nivelul întregii piețe de terminare. De aceea opinia companiei este că lipsa litigiilor nu este o dovadă că există pe această piață o tendință spre concurență. În altă ordine de idei, în expunerea de motive se precizează că trecerea la IP va facilita/suține această dereglementare. Reglementările pe IP există din 2019, având în prezent 4 contracte, cele mai multe încheiate în ultima perioadă. Pe această piață există foarte mulți furnizori, iar în situația în care obligațiile sunt retrase, consideră că va fi destul de greu să finalizeze acordurile de interconectare, existând un număr foarte mic de operatori pentru care s-a realizat această trecere.

Reprezentantul ANCOM răspunde că principala problemă concurențială pe această piață a reprezentat-o tariful de terminare pe minut. Până acum, ANCOM definea piețele și operatorii cu putere semnificativă, în principal, pentru a putea impune acest tarif. Dacă acest tarif de terminare este stabilit la nivel european, analiza de piață a arătat că nu mai este nevoie de intervenția Autorității pentru a reglementa serviciul de terminare, celelalte servicii referindu-se la serviciile auxiliare acestui serviciu. **Reprezentantul ANCOM** subliniază că retragerea calității de furnizor cu putere semnificativă nu înseamnă că fiecare furnizor nu rămâne cu poziție dominantă din piața respectivă și că nu mai are obligația de a respecta legea concurenței. Orice comportament al operatorilor care ar putea duce la restrângerea sau denaturarea concurenței va putea fi sancționat de Consiliul Concurenței. Acesta mai menționează că ghidul va stabili anumite criterii pentru realizarea interconectării, precum și condițiile tehnice și operaționale, dar trebuie avut în vedere că există deja pe piață un istoric de peste 20 de ani de relații de negociere și încheiere a contractelor de interconectare, care rămân în vigoare, chiar dacă dispar obligațiile.

În lipsa altor observații și recomandări la punctul **diverse**, vicepreședintele ANCOM le mulțumește celor prezenți pentru participare și implicare și declară ședința închisă.